

ÇİMENTO SEKTÖRÜ RAPORU (2020)

**SANAYİ ve VERİMLİLİK
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**Sektörel Raporlar ve
Analizler Serisi**

İÇİNDEKİLER

Tablolar Listesi	3
Şekiller Listesi	3
Kısaltmalar Listesi	3
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	4
1. SEKTÖRÜN GENEL DURUMU	5
1.1. Sektörün Dünya Ekonomisi ve AB Ülkelerindeki Durumu	5
1.2. Sektörün Türkiye’deki Genel Durumu	7
1.3. Sektördeki Üretim Eğilimleri ve Üretilen Başlıca Ürünler	9
1.4. Sektörün Alt Sektörleri ve Etkileşim Halinde Olduğu Diğer Sektörler	10
1.5. Sektörün Bölgesel Yapısı ve Kümelenmeler	10
1.6. Sektörün Kapasite Kullanımı	11
1.7. Sektörün İşyeri Sayısı ve İstihdamı	12
1.8. Sektörün Üretim Değeri	12
1.9. Sektörün Ciro su.....	12
1.10. Sektörün Katma Değeri	13
1.11. Sektörün Ar-Ge Faaliyeti	13
1.12. Sektörün Elektrik Tüketimi	14
1.13. Sektörün Dış Ticareti.....	14
1.14. Sektörün Maliyet Bileşenleri.....	15
1.15. Sektörün 2017-2023 Projeksiyonu	15
2. SEKTÖRÜN SON DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ.....	16
2.1. Son Dönemdeki Sektöre İlişkin Türkiye ve Dünyadaki Gelişmeler	16
2.2. Sektörün Üretim Endeksi Değerlendirmesi	17
2.3. Sektörün İhracat ve İthalat Değerlendirmesi	17
KAYNAKÇA.....	19

Tablolar Listesi

Tablo 1: Dünya Çimento İhracatı (1.000 ABD Doları)	96
Tablo 2: Dünya Çimento İthalatı (1.000 ABD Doları)	99
Tablo 3: Türk Çimento Sektörü Üretim ve Tüketim Miktarları	99
Tablo 4: Çimento Sektörü 2019 Yılı Kapasite Miktarları	111
Tablo 5: Çimento Sektörü 2019 Yılı Kapasite Kullanım Oranları	111
Tablo 6: Sektörün Girişim Sayısı ve İstihdamı	112
Tablo 7: Çimento Sektörünün Üretim Değeri	112
Tablo 8: Çimento Sektörünün Cirosu	113
Tablo 9: Türkiye'nin İhracat Yaptığı Ülkeler (1.000 ABD Doları)	144
Tablo 10: Türkiye'nin İthalat Yaptığı Ülkeler (1.000 ABD Doları)	155
Tablo 11: Çimento Sektörü Maliyet Kalemleri	155
Tablo 12: Sektörün 2017-2023 Projeksiyonu	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 6

Şekiller Listesi

Şekil 1: Bölgelere Göre Dünya Çimento Üretimi (Milyon Ton)	.5
Şekil 2: Çimento Sektörü Net Katma Değer Miktarı	13
Şekil 3: Çimento Üretim Endeksi (Baz Yılı 2015)	17
Şekil 4: Çimento İhracatı	18
Şekil 5: Çimento İthalatı	18

Kısaltmalar Listesi

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
GSMH	: Gayrisafi Milli Hasıla
ISIC	: International Standard Industrial Classification
kWh	: Kilowatt Saat
SITC	: Standard International Trade Classification
TÇMB	: Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Dünyada, inşaatın başlamasıyla birlikte bağlayıcı malzemeye ihtiyaç duyulmuştur. İlk zamanlarda Kireç, harç gibi malzemeler kullanılırken, 1824 yılında Joseph ASPIDIN Çimentonun patentini almıştır.

Türk çimento sektörü ise, 1911 yılında 20.000 ton/yıl kapasiteli bir fırınla Darıca'da üretime başlamıştır. Daha sonra bu fabrika 1923 yılında tevsi edilerek kapasitesi 40.000 ton/yıl'a yükseltilmiştir. 1950'li yıllara kadar Ankara, Zeytinburnu (İstanbul), Kartal (İstanbul) ve Sivas'ta 4 yeni fabrika kurulmuş ve toplam kapasite 370.000 ton/yıl'a ulaşmıştır. 1950'den sonra Türkiye Çimento Sanayisi T.A.Ş.'nin (ÇİSAN) kurulmasıyla üretim artışı sağlanmasına rağmen 1970'lere dek talebin yeterli derecede karşılanamaması nedeniyle çimento ithalatı devam etmiştir.

Ülkemiz; Çimento üretiminde Avrupa Birliği'nin kabul ettiği EN 197-1 normunu uygulamaya karar vererek, Türk Standartlar Enstitüsü (TSE) 2006 yılında TSEN 197-1 olarak yayımlamıştır.

Günümüzde sektör, hammadde konusunda tamamen kendi kaynaklarını kullanmakta olup, üretimiyle ülke ihtiyacını karşılayabilmektedir. İthalattaki payı az olan çimento sektörü dünyanın 155 ülkesine satış yapmaktadır. Sektör ihracatının en çok geliştiği ülkeler; Kamerun, Gana ve Fildişi Sahili gibi Afrika ülkeleri olurken, ABD ve İsrail sektörün en önemli pazarlarıdır. Mevcut durumda, yurtiçi talebi karşılamakta sıkıntı çekmeyen sektör, dünyanın en büyük beşinci çimento ihracatçısı konumundadır.

2019 yılı itibarıyla sektörde 55 entegre tesis ve 22 öğütme tesisi bulunmaktadır. Üretim alanında istihdam 2019 yılında 19 bin kişi olmuştur.

2019 yılında çimento üretim kapasitesi bir önceki yıla oranla yaklaşık 3 milyon tonluk bir artış ile 143.7 milyon ton olmuştur. Klinker üretim kapasitesi ise yaklaşık 2 milyon tonluk bir artış ile 91.6 milyon ton olmuştur. Çimento ve klinker üretim kapasitesi en yüksek olan bölge Akdeniz Bölgesidir. 2019 yılında çimento kapasite kullanımı % **41,6** ve klinker kapasite kullanımı % **67,2** olmuştur.

Dünya pazarına bakıldığında, 2019 yılında çimento üretimi 4,12 milyar tona ulaşmıştır.

2019 yılında çimento üretimi bir önceki yıla göre yüzde 21'lik bir düşüşle 57 milyon ton olarak belirtildi. 2019 yılında klinker ve çimento toplam ihracatı ise yüzde 68 artışla 23 milyon ton olarak gerçekleşti. Sektörün toplam ihracat değeri ise bir önceki yıla göre yüzde 44 artışla 877 milyon dolar oldu. 100'ün üzerinde ülkeye gerçekleştirilen ihracatta en önemli pazarlar; ABD, İsrail, Gana ve Fildişi Sahili olarak açıklandı.

1. SEKTÖRÜN GENEL DURUMU

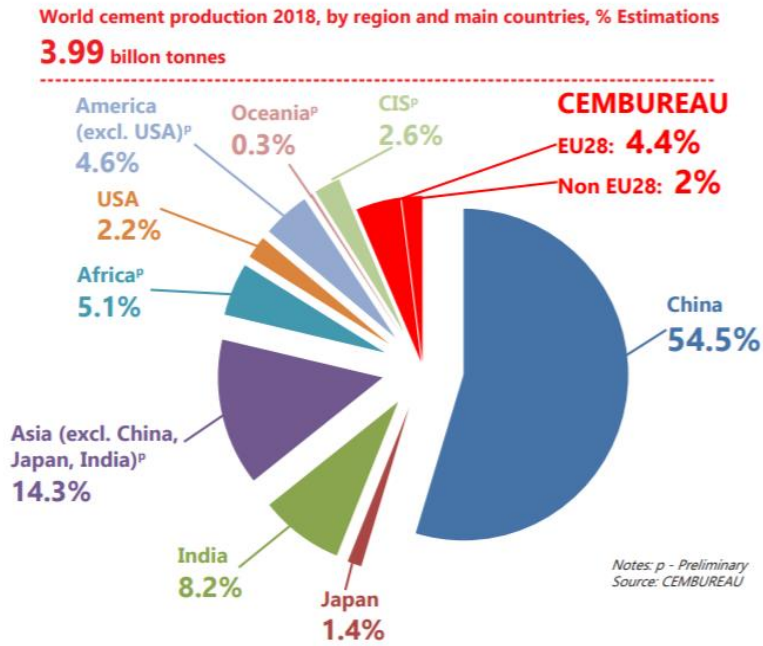
1.1. Sektörün Dünya Ekonomisi ve AB Ülkelerindeki Durumu

2019 yılında dünya çimento ihracatı 10,92 milyar dolardır. Türkiye'nin dünya çimento ihracatı içindeki payı ise yüzde 8,02'dir. 2019 yılında dünya çimento ithalatı ise 12,45 milyar dolardır. Türkiye'nin dünya çimento ihracatı içindeki payı ise yüzde 0,05'dir.

Türkiye'nin çimento ithalatı yaptığı ülkelerde ilk sırada Fransa yer almaktadır. 2. ve 3. sırada ise İngiltere ve Almanya yer almaktadır. Polonya ve Hollanda ise ilk üç ülkeyi izlemektedirler. Ülkemiz Çimento sektöründe, ihracatta dünya pazarında ikinci sırada yer almaktadır.

Bölgelere göre dünya çimento üretimi Şekil'1'de yer almaktadır.

Şekil 1: Bölgelere Göre Dünya Çimento Üretimi (2018)

Kaynak: Cembureau,2018

Dünya çimento ihracatında 2019 yılında, ilk sırada 1.396.585 bin dolar ile Vietnam, ikinci sırada 876,450 bin dolar ile Türkiye ve üçüncü sırada 677.410 bin dolar ile Tayland yer almıştır. Vietnam ve Tayland dünya tüketiminin yaklaşık üçte ikisinin gerçekleştiği Asya bölgesi ağırlıklı üretim ve ihracat yapmaktadırlar (Tablo 1).

Tablo 1: Dünya Çimento İhracatı (1.000 ABD Doları)

İHRACATÇILAR	2015	2016	2017	2018	2019
VİETNAM	667.328	560.173	706.665	1.159.196	1.396.585
TÜRKİYE	549.460	494.787	530.641	614.327	876.450
TAYLAND	657.171	612.540	551.113	634.233	677.410
KANADA	367.893	368.768	444.494	539.069	542.765
ALMANYA	516.308	489.144	504.591	553.130	542.120
İSPANYA	489.125	477.171	442.099	436.043	367.265
ÇİN	776.189	692.376	580.367	491.676	347.282
JAPONYA	395.701	391.716	358.455	326.915	341.067
ENDONEZYA	62.923	82.341	129.423	237.774	283.453
PAKİSTAN	345.245	296.086	210.762	266.068	261.155
KORE CUMHURİYETİ	279.382	162.938	106.248	190.546	256.790
SUUDİ ARABİSTAN	38.113	43.002	11.607	152.437	243.410
BELÇİKA	172.442	154.364	213.891	195.986	236.210
İRLANDA	147.465	156.724	154.548	177.567	221.008
YUNANİSTAN	250.446	248.625	230.916	226.941	220.336
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ	249.497	205.859	201.606	172.479	169.848
United Arab Emirates	352.547	277.281	380.430	552.191	166.694
İTALYA	174.402	135.437	142.202	165.449	153.547
MISIR	69.793	67.536	96.978	144.829	151.672
HİNDİSTAN	212.373	267.013	271.503	295.006	150.130
DÜNYA TOPLAM	10.953.869	9.877.305	10.150.617	11.566.006	10.925.021

Kaynak: International Trade Center, Trade Map (Kod:2523)

2019 yılı verilerine göre; Vietnam, Türkiye ve Tayland dünya çimento ihracatından en fazla pay alan ülkeler arasındadır.

Tablo 2: Dünya Çimento İthalatı (1.000 ABD Doları)

İTHALATÇILAR	2015	2016	2017	2018	2019
ABD	940.519	1.038.928	1.158.719	1.360.138	1417.351
ÇİN	17.269	14.842	52.291	652.068	1.154.474
BANGLADEŞ	754.387	433.576	475.493	616.078	646.730
FİLİPİNLER	173.323	335.856	395.479	540.607	543.941
FRANSA	353.116	343.038	387.822	412.075	420.629
HOLLANDA	267.285	249.944	299.673	342.202	320.675
GANA	458.841	414.735	915.402	323.382	319.662
İSRAİL	151.262	168.795	215.356	235.324	232.986
SİNGAPUR	343.283	244.598	188.808	195.677	216.254
AVUSTRALYA	161.875	153.878	164.389	207.645	209.490
SRİLANKA	486.719	536.188	526.052	238.327	186.167
ALMANYA	181.586	184.606	202.302	215.049	170.663
HONGKONG	179.443	150.655	260.343	316.322	170.090

FİLDİŞİ SAHİLLERİ	146.967	139.649	157.089	172.023	169.514
UMMAN	356.444	415.198	270.530	215.526	167.690
İTALYA	104.714	103.698	110.929	152.930	163.568
ÖZBEKİSTAN			22.538	176.671	153.502
BELÇİKA	136.214	122.804	130.350	135.221	145.738
KAMBOÇYA	109.553	84.617	89.588	90.224	133.076
MALİ		200.938	212.490	148.788	129.967
DÜNYA	13.441.762	11.848.135	12.441.915	13.046.201	12.454.141

Kaynak: International Trade Center, Trade Map(Kod:2523)

2019 yılı verilerine göre; ABD, Çin ve Bangladeş dünya çimento ithalatından en fazla pay alan ülkelerdir (Tablo 2). Ayrıca, dünya ithalatında Türkiye 6.861 bin dolar ile 150.ci sıradadır.

1.2. Sektörün Türkiye'deki Genel Durumu

2019 yılı itibarıyla sektörde 55 entegre tesis ve 22 öğütme tesisi bulunmaktadır. Üretim alanında istihdam 2019 yılında 19.000 kişi olmuştur. 2019 yılında çimento sektöründe kurulu üretim kapasitesi 143,75 milyon ton, klinker üretim kapasitesi ise 91,66 milyon ton olmuştur. 2019 yılında çimento kapasite kullanımı yüzde 41,6 ve klinker kapasite kullanımı yüzde 67,2 olmuştur. Çimento ihracatı, Türkiye'nin miktar olarak en yüksek ihracat yaptığı inşaat malzemesi olmayı sürdürmektedir.

2018 yılında ihracat (klinker dahil) 13,76 milyon tona yükselmiştir. Değer olarak ise ihracat 2015 ve 2016 yıllarındaki gerileme, ardından 2017 yılında yüzde 7,6 artarak 551,4 milyon dolara yükselmiş, 2018 yılında ise yüzde 11,4 artarak 614,4 milyon dolara ulaşmıştır. 2019 yılında ise ihracat 23,04 ton'a yükselmiş olup, değer olarak da 876,8 milyon dolara ulaşmıştır.

Türkiye çimento tüketimi olarak dünyanın ilk 10 ülkesi içinde yer almaktadır. 2014 ve 2015 yıllarında durağan kalan iç tüketim 2016 ve 2017 yıllarında artış göstermiştir. İç tüketim 2018 yılında ise yeniden gerileme göstermiştir. 2018 yılında iç tüketim yüzde 65,08 milyon ton iken, 2019 yılında da 45,85 milyon tona gerilemiştir.

Türk çimento sektörü; üretim kalitesi, sektörün sağlıklı gelişiminin sürdürülmesi için kurulan Ar-Ge merkezleri, gerçekleştirilen eğitimler, çevreye, insana ve iş sağlığına olan duyarlılığı ve yapılan yatırımları ile dünya çimento sektöründe çok önemli bir konuma gelmiştir. Sektörün en önemli politikası; çimento tüketimini azaltmadan çevre ile ilgili sorunları gözeterek ve

teknolojinin sunduğu tüm imkanları kullanarak sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin hayata geçirilmesidir.

Türkiye’de çimento talebinde özel konut inşaatları ilk sırada yer almaktadır. Gündemde olan mega projelerle birlikte altyapı inşa faaliyetleri kaynaklı talep, son yıllarda yükseliş kaydetmektedir. Kentsel dönüşüm projeleri, nükleer santraller ve Çanakkale Köprüsü gibi büyük projeler de önümüzdeki dönemde çimento talebinin canlı bir seyir izlemesinde etkili olacaktır. Türkiye’de çimento talebinde özel konut inşaatlarının en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir. Gündemde olan mega projelerle birlikte altyapı inşa faaliyetleri kaynaklı talep de son yıllarda yükseliş kaydetmektedir.

Türkiye halen çimento üretiminde Avrupa ölçeğinde birinci, dünya ölçeğinde altıncı konumdadır.

Çimento üretiminde en büyük maliyet kalemi enerjidir. Yurt içinde çimento fabrikaları enerji ihtiyaçlarını petrokok ve kömür ile karşılamaktadır.

Beton yollar gelişmiş ülkelerde uzun bir geçmişe sahiptir. Ülkemizde, petrol bazlı asfalta kıyasla pek çok açıdan avantaja sahip olan beton yolların kullanımının yaygınlaşmasının sektörünün büyümesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Beton yollar tamamen yerli malzemelerle imal edilen, esnek üst yapılara oranla çevreci, uzun ömürlü ve ağır taşıt yüküne direnç gösteren esnek olmayan üst yapılardır. Artan petrol fiyatları nedeniyle beton yollar hem ilk yapım maliyetlerinde, hem de yaşam döngüsü maliyetlerinde esnek üst yapılarla rekabet edebilir duruma gelmiştir.

Ülkemizde kara yolu ulaşımı demir yolu, deniz yolu ve hava yolu ulaşımına göre daha çok kullanılmaktadır. Yoğun yolcu ve yük taşımacılığının yapıldığı kara yollarında meydana gelen kazalar önemli bir sorun teşkil etmektedir. Kaza sayılarının azaltılması için; araçların yapılan araştırma geliştirme çalışmalarıyla daha güvenli hale getirilmesi ve kanunların daha etkili uygulanması çalışmaları gibi, ihtiyaç duyulan yollara güvenlik bariyerlerinin yerleştirilmesi de önemli ölçüde faydalı olmaktadır. Yeni teknolojilerin yardımıyla üretilen beton bariyerler çarpan aracın ters yöne geçmesine izin vermiyorken, aracın yönünü çok değiştirmeden yavaşlamasını sağlayarak araç içindekilerin minimum hasar görmesini sağlamaktadır. Beton

bariyerlerin çelik bariyerlere göre, tamir ve işletme masraflarının düşük olması sayesinde, ekonomik olmaları dikkat çekmektedir.

Tablo 3: Türk Çimento Sektörü Üretim ve Tüketim Miktarları

Yıllar	Üretim (milyon ton)	Tüketim (milyon ton)
1980	12,98	12,08
1990	24,42	22,65
2000	35,95	31,51
2001	29,96	25,08
2002	32,76	26,81
2003	35,10	28,11
2004	38,80	30,67
2005	42,79	35,08
2006	47,40	41,61
2007	49,26	42,46
2008	51,43	40,57
2009	53,97	39,96
2010	62,74	47,72
2011	63,40	52,25
2012	63,88	53,93
2013	71,34	60,94
2014	71,24	63,18
2015	71,42	63,70
2016	75,40	66,80
2017	80,55	72,23
2018	72,54	64,36
2019	56,97	45,41

Kaynak: TÇMB

1.3. Sektördeki Üretim Eğilimleri ve Üretilen Başlıca Ürünler

Çimento sektörünün SITC (Standard International Trade Classification) kodu “661.2”, ISIC (International Standard Industrial Classification Rev.3) kod numarası ise “2694” tür. Türkiye’de standardı olan çimento tipleri aşağıda verilmiştir.

- Portland Çimentolar
- Portland Kompoze Çimento
- Yüksek Fırın Cürüflu Çimento
- Puzolanik Çimento
- Kompoze Çimento

Bunların haricinde gerek klinker üretimi sırasında, gerekse sonradan ilave edilen mineral katkıları sayesinde özel kullanım amaçlı olarak üretilmiş, TS EN 197-1 standardının kapsadığı 5 çeşit daha çimento bulunmaktadır. Bunlar:

- Sülfatlara Dayanıklı Çimentolar
- Beyaz Portland Çimentosu
- Harç Çimentosu
- Yüksek Fırın Cürufu Katkılı, Düşük Erken Dayanımlı Çimentolar
- Çok Düşük Hidratasyon Isılı Özel Çimentolardır.

1.4. Sektörün Alt Sektörleri ve Etkileşim Halinde Olduğu Diğer Sektörler

Çimento sanayi, sürdürülebilir inşaat sanayinde lider rol oynamaktadır; çünkü beton, doğal olarak sürdürülebilir bir yapının en önemli unsurudur.

Çimento sanayisinde talep, ülkenin ekonomik koşullarına ve yatırım ortamlarına bağlı olarak değişmekte ve harcama yapılmayan dönemlerde durgun bir seyir izlemektedir.

Türkiye’de önümüzdeki 10 yıl içerisinde kentsel dönüşüme her yıl 4 milyar dolar harcanması planlanmaktadır. 20 yıllık hedef 7 milyon evin kentsel dönüşüme katılmasıdır. 2015 yılında inşaat sektöründe yüzde 3,5 - 4 oranında büyüme öngörülmüştür. Günümüzde yüksek katlı binaların yapımından barajlara, prefabrikasyondan metro inşaatlarına kadar geniş bir yelpazede kullanılan hazır beton, inşaat teknolojisinde vazgeçilmez bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Enerji ve yakıt çimento üretim maliyetlerinin %50’sinden fazlasını oluşturmakta olup Türkiye’nin enerji yönünden dışa bağımlı bir ülke olması ve yüksek enerji fiyatları, çimento üretiminin maliyetini arttıran en önemli unsurlardır. En önemli alt yapı projelerinden olan beton yollar, önemli miktarda çimento talebi oluşturabilecek yatırımlardır. Çimento üreticileri beton yolların inşaatında kullanılacak olan çimentolar üzerinde araştırma-geliştirme projeleri yapmalı ve bu talebi karşılamak için hazır hale gelmelidir.

1.5. Sektörün Bölgesel Yapısı ve Kümelenmeler

Çimento pazarında genellikle fabrikalar, yakın olan çevre ve bölgelerde yer aldığı için bu bölgelerde yoğunlaşmakta ve kümelenmektedir. Ancak bazı bölgeler için bu pazarların,

coğrafi faktörlerin etkisiyle kesişmesi söz konusu olabilmektedir. Ölçek ekonomileri, üretim maliyetleri, taşıma maliyetleri ve bu maliyetlerin satış fiyatına eklenmesiyle birleşen birçok faktör çimento fiyatlarını, dolayısıyla da ürün için piyasa oluşumunu etkilemektedir. Çimentonun satılabileceği optimum uzaklığın ölçülmesinin, üretim kapasitesi, kapasite kullanım oranı, üretim maliyetleri, kullanılan taşıma araçları gibi birçok faktöre bağlı olduğu bilinmektedir. Ancak sadece karayolu ile ulaşımın mümkün olabildiği daha iç bölgelerde; fiyat rekabetinin sert olması, az sayıda işletme ayakta kalabilmesi sebebiyle “bölgesel” bir yoğunlaşmadan söz edilebilir.

1.6. Sektörün Kapasite Kullanımı

Sektörde 2019 yılı verilerine göre kapasite miktarı ve kullanım oranı Tablo 4 ve Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 4: Çimento Sektörü 2019 Yılı Kapasite Miktarları

Bölgeler	Klinker Kapasitesi(Ton)	Çimento Kapasitesi(Ton)
Marmara	20.459.020	29.367.736
Ege	9.576.600	14.333.611
Akdeniz	23.935.230	34.124.430
Karadeniz	8.855.550	18.131.912
İç Anadolu	14.917.650	23.255.300
Doğu Anadolu	7.645.440	13.297.963
G.Doğu Anadolu	6.270.530	11.241.408
TOPLAM	91.660.020	143.752.359

Kaynak: TÇMB

Tablo 5: Çimento Sektörü 2019 Yılı Kapasite Kullanım Oranları

Bölgeler	Klinker	Çimento
Marmara	84,88	51,32
Ege	56,22	32,78
Akdeniz	68,97	42,37
Karadeniz	65,28	38,32
İç Anadolu	54,76	39,90
Doğu Anadolu	60,35	38,40
G.Doğu Anadolu	66,95	38,84
TOPLAM	67,23	41,55

Kaynak: TÇMB

Türkiye’de çimento sektöründe üretimin en fazla olduğu bölgeler (klinker dahil) Marmara ve Akdeniz Bölgesidir (Tablo 4).

1.7. Sektörün İşyeri Sayısı ve İstihdamı

2019 yıl sonu itibariyle Türk Çimento sektöründe 55 adet entegre tesis, 22 adet öğütme-paketleme tesisi olmak üzere toplam 77 çimento fabrikasıyla 19.000 kişiye istihdam sağlamaktadır. Türk çimento sektörünün oligopol bir piyasa yapısına sahip olduğu söylenebilir.

2018 yılı itibari ile çimento sektöründe 59 adet girişim faaliyet göstermektedir ve sektörde 14.974 kişi çalışmaktadır (Tablo 6).

Tablo 6 : Sektörün Girişim Sayısı ve İstihdamı

	2015	2016	2017	2018
Girişim Sayısı	56	59	60	59
Çalışan Sayısı	14.532	14.995	14.537	14.974

Kaynak: TÜİK (Nace 23.51 Kodlu Faaliyet)

1.8. Sektörün Üretim Değeri

Türk çimento sektörünün 2017 yılında yaklaşık 14,22 milyar TL olan üretim değeri 2018 yılında 17,88 milyar TL olarak gerçekleşmiştir (Tablo 7).

Tablo 7: Çimento Sektörünün Üretim Değeri

2015 (Milyar TL)	2016 (Milyar TL)	2017 (Milyar TL)	2018 (Milyar TL)
12,37	12,39	14,22	17,88

Kaynak: TÜİK (Nace 23.51 Kodlu Faaliyet)

1.9. Sektörün Ciro

2017 yılında Türk çimento sektörü ciro su yaklaşık 14,38 milyar TL, 2018 yılında 17,30 milyar TL olarak gerçekleşmiştir (Tablo 8).

Tablo 8: Çimento Sektörünün Cirosu

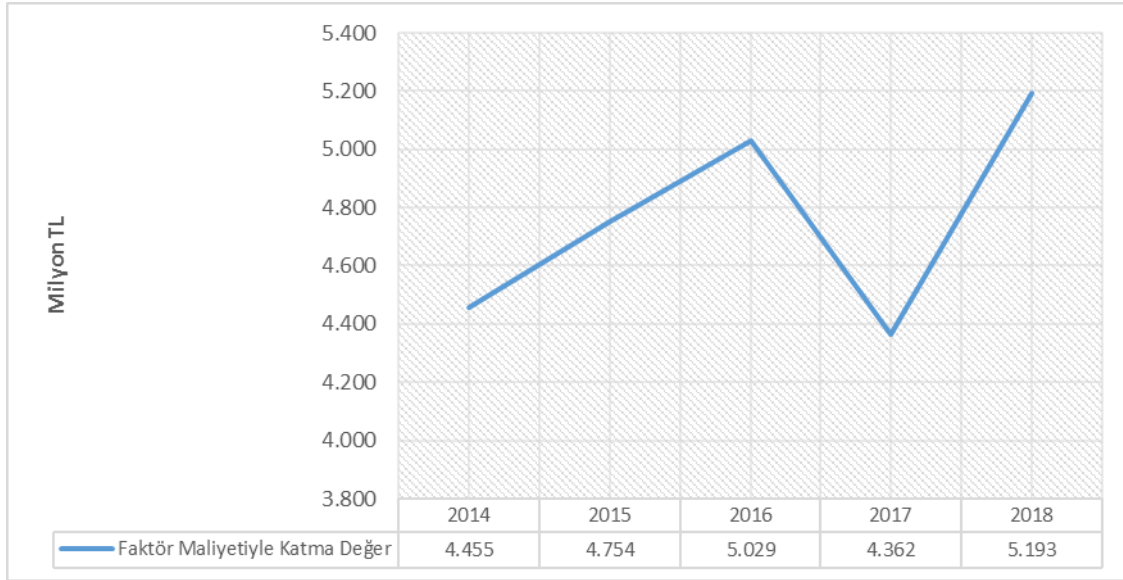
2015 (Milyar TL)	2016 (Milyar TL)	2017 (Milyar TL)	2018 (Milyar TL)
12,48	12,24	14,38	17,30

Kaynak: TÜİK (Nace 23.51 Kodlu Faaliyet)

1.10. Sektörün Katma Değeri

2017 yılında faktör maliyetiyle katma değeri 4,36 milyar TL, 2018 yılında 5,19 milyar TL'dir (Şekil 2).

Şekil 2: Çimento Sektörü Net Katma Değer Miktarı

Kaynak: TÜİK

1.11. Sektörün Ar-Ge Faaliyeti

TÇMB bünyesinde Çimento ve Beton için bir Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü bulunmaktadır. Enstitünün amacı, teknik ve bilimsel çalışmalarda hidrolik bağlayıcı maddeler ile beton ve beton agregalarını üreten, kullanan sektörlerdeki teknik-bilimsel araştırma ve geliştirmelere yardımcı olmak ve bunları teşvik etmektir. Söz konusu Enstitüde gerçekleştirilen Araştırma ve Geliştirme konuları;

- Katkı maddeleri dahil olmak üzere hidrolik bağlayıcı maddeleri ile beton ve beton agrega malzemelerini teknik-bilimsel bazda geliştirmek,

- Proses geliştirme çalışmaları yapmak,
- Sera Gazı Emisyonlarının azaltılması yönünde Ar-Ge faaliyetleri yürütmek (Karbon Yakalama, Alternatif Yakıt ve Hammaddeler üzerine)
- Birliğin amacı çerçevesinde branşla ilgili konularda ekspertiz raporu ve danışmanlık hizmetleri vermek,
- Üniversite ve diğer bilimsel kuruluşların ilgili çalışmalarını, işbirliği veya diğer yardımlarla teşvik etmek,
- Sektörün ihtiyacı doğrultusunda işbaşı eğitimleri düzenlemek,
- Danışmanlık hizmetleri, toplantılar ve uygun önlemlerle üyeleri ve kamuoyunu aydınlatıcı bilgiler vermek,
- Kabul edilen araştırma sonuçlarını ve diğer bilimsel çalışmaları mesleki literatürde yayınlamak,
- Çimento ve Beton standartlarının geliştirilerek iyileştirilmesini sağlamak şeklindedir.

1.12. Sektörün Elektrik Tüketimi

TÇMB'den alınan bilgilere göre, 2019 yılında sektör tüketimi yaklaşık 6,5 milyar kWh'tir.

1.13. Sektörün Dış Ticareti

Türk çimento sektörünün 2018 yılındaki çimento ihracatı 614,3 milyon ABD Doları; ithalatı ise 17 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında ise ihracat yaklaşık 876,45 milyon dolara yükselirken, İthalat ise yaklaşık 6,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2019 yılı verilerine göre Türkiye'nin çimento ihracatı yaptığı ilk üç ülkeyi sırasıyla ABD, İsrail ve Gana oluşturmaktadır (Tablo 9).

Tablo 9:Türkiye'nin İhracat Yaptığı Ülkeler (1.000 ABD Doları)

İTHAALÇİ ÜLKELER	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ABD	6.855	29.604	72.248	66.563	102.931	179.557
İsrail	37.651	38.789	50.079	54.370	63.843	93.369
Gana	16.324	19.651	15.605	31.438	62.057	87.779
Fildişi Sahili	2.421	27.288	18.701	18.618	16.363	50.877
Serbest Bölgeler	37.564	28.036	16.648	2.656	9.675	50.241
DÜNYA TOPLAM	639.963	549.590	493.006	530.641	614.327	876.450

Kaynak: International Trade Center, Trade Map

2019 yılı verilerine göre Türkiye'nin çimento ithalatı yaptığı ilk üç ülkeyi Fransa, İngiltere ve Almanya oluşturmaktadır (Tablo 10).

Tablo 10: Türkiye'nin İthalat Yaptığı Ülkeler (1.000 ABD Doları)

İHRACATÇI ÜLKELER	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Fransa	3.191	3.297	2.845	3.268	2.801	2.106
İngiltere	1.747	979	481	283	975	1.163
Almanya	635	363	170	105	519	1.088
Polonya	225	234	160	387	812	830
Hollanda	1.443	514	619	1230	919	448
Dünya Toplam	14.358	17.076	16.526	11.259	6.835	6.861

Kaynak: International Trade Center, Trade Map

1.14. Sektörün Maliyet Bileşenleri

Çimento üretiminde hammadde, yardımcı maddeler, enerji ve yakıt önemli maliyet bileşenleridir. Üretimden sonra ihracatta da önemli bir yere sahip olan diğer bir maliyet kalemi ulaştırma'dır. Özellikle enerji, yakıt ve ulaştırma maliyetleri sektörün pazardaki rekabetçiliğine zarar vermekte olup, sektör temsilcileri uluslararası rakiplerine göre maliyet dezavantajı yaşamaktadır. TOBB Çimento Sektör Raporu (2009)'na göre yaklaşık çimento sektör maliyet kalemleri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 11: Çimento Sektörü Maliyet Kalemleri

Türk Çimento Sektörü Smaı Maliyet Kalemleri	Ortalama Maliyet %
Hammadde ve Yardımcı Maddeler	9,6
Elektrik	21,1
Yakıt	38,0
İşçilik	9,4
Amortisman	7,0
Diğer Sabit Giderler	13,1
Diğer	1,8
Toplam	100,0

Kaynak: TOBB Çimento Sektör Raporu, 2009

1.15. Sektörün 2020-2026 Projeksiyonu

Çimento sektörünün 2020-2026 projeksiyonuna göre, TÇMB verilerine göre üretim değerinin 2026 yılında 66 milyon tona, tüketimin ise 55 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 12: Sektörün 2020-2026 Projeksiyonu

Milyon ton	Çimento üretim	Çimento İç satış
2020	61	48
2021	61	48
2022	61	49
2023	62	50
2024	63	52
2025	64	54
2026	66	55

Kaynak:TÇMB

2. SEKTÖRÜN SON DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ

2.1. Son Dönemdeki Sektöre İlişkin Türkiye ve Dünyadaki Gelişmeler

İnşaat sektörü ekonomideki büyümeye yada küçülmeye çok paralel bir eğilim göstermektedir. Fakat bu durum 2018 yılı 2. Çeyreğinden itibaren değişiklik göstermiştir. Bu duruma inşaat sektörünün kendi içindeki yapısal sorunları neden olmuştur...

İhracat her yıl yüzde 5-6 oranında artmaktadır ABD pazarı, ana ihracat pazarımızdır. ABD ekonomisinde inşaat sektörünün önemli bir yeri vardır. Afrika pazarı da bizim için önemlidir ve daima kalıcı olacaktır. Avrupa’da karbon vergilerinin artmasından dolayı çimento üretimi yerine ithalatı tercih ederek, karbon kotalarını daha verimli bir şekilde kullanmaktadırlar. Suriye ‘nin sorunları çözüldüğünde ülkemiz için yeni bir pazar haline gelecektir.

Türkiye’nin çimento üretim kapasitesi 100 milyon tonun üzerindedir. Türkiye, kendisi ve diğer ülkeler için yüksek kalitede, uygun fiyatlı çimento üreterek, çimento endüstrisinde verimlilik sağlamış olup, dışarı bağımlı kalmadan gelecekteki büyümesini de karşılayacak durumdadır. Ülke, doğal kaynaklarından en iyi şekilde yararlanarak, öngörülebilir gelecekte rekabetçi fiyatlarla büyük miktarlarda çimento tedariki sağlayabilecektir.

Geçici ekonomik zorluklara rağmen, ülkedeki kapasitenin 2020 yılına kadar artmaya devam edeceği varsayımıyla, çimento ihracatının artacağı öngörülmektedir. Planlanan kapasite artışlarıyla birlikte, Türkiye 2021 sonunda 120 milyon tona eşdeğer çimento kapasitesine ulaşacaktır.

Türk çimento sanayisi, sürdürülebilir bir gelecek için çalışmaktadır. Çimento üretimi 2019 yılında 2016 yılına göre %25 azalırken, üretimde alternatif hammadde kullanımı 1,2 milyon tondan 1,7 milyon tona çıkarak % 40 artmıştır. Alternatif yakıt kullanımında ise 656 bin tondan 919 bin tona çıkarak %40 sağlanmıştır.

Sektör, mevzuatla belirlenen tüm çevresel sorumluluklarını yerine getirerek üretimine devam ederken, birçok gönüllü uygulama ile ülkemizin çevre yönetim sisteminin önemli bir paydaşdır.

Çimento üretim sürecinde; belirli kriterlere uygun olan endüstriyel ve evsel atıklar, alternatif hammadde veya alternatif yakıt olarak değere dönüştürülmektedir.

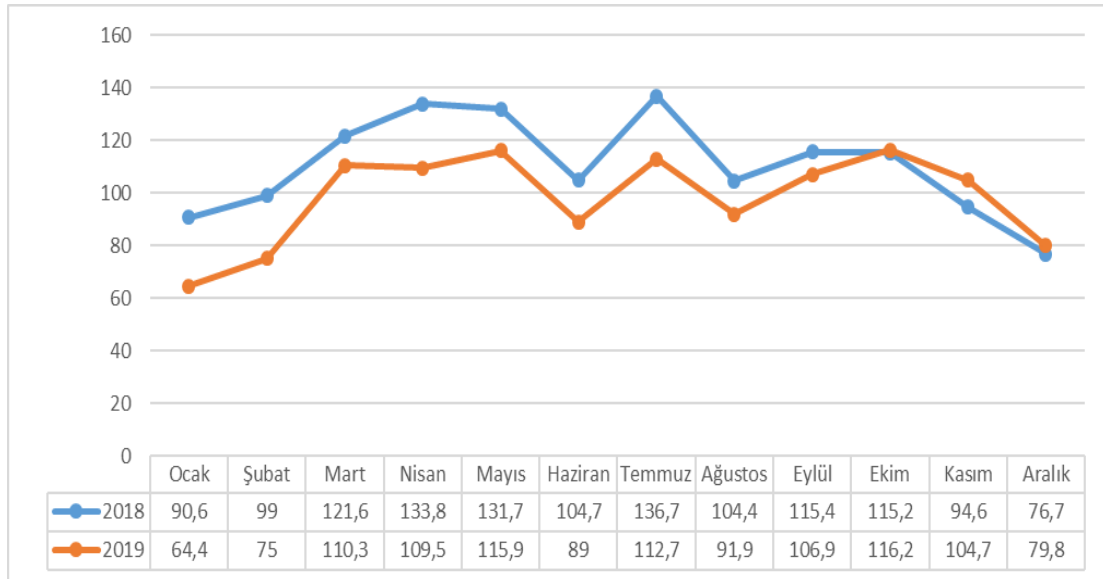
Sadece 2019 yılında enerjiye dönüştürülen yaklaşık 919 bin ton atık ile yaklaşık 600 bin ton ithal yakıt tasarrufu sağlanmış olup, bu sayede yaklaşık 35 Milyon Dolar döviz ülkemizde kalmıştır.

Türk çimento sanayisi, alternatif yakıt kullanımı ile kullandığı enerjinin %7'sini atıklar ile ikame etmektedir. Bu oran Avrupa Birliği'nde % 44 seviyesindedir.

2.2. Sektörün Üretim Endeksi Değerlendirmesi

2019 yılı aylar itibariyle çimento sektörü sanayi üretim endeksi verileri Şekil 3'de gösterilmiştir.

Şekil 3: Çimento Üretim Endeksi (Baz Yılı 2015)

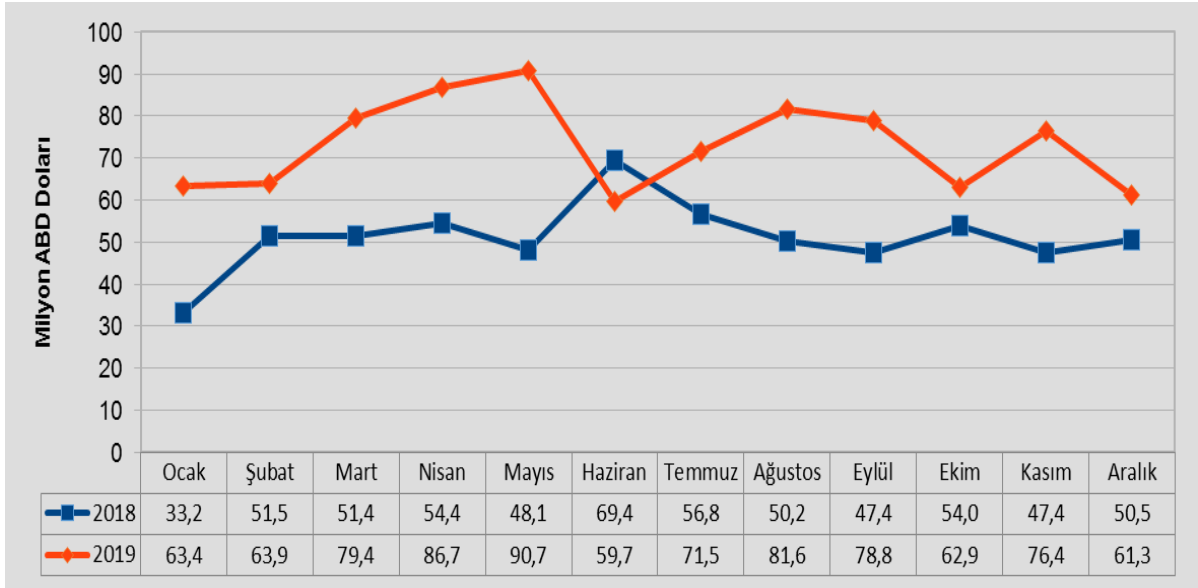

Kaynak: TÜİK Verileri

2.3. Sektörün İhracat ve İthalat Değerlendirmesi

TÜİK 2019 yılı verilerine göre çimento ihracatı 876,8 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Bu değer bir önceki yılın aynı dönemine göre % 42,7'lik bir artış göstermiştir.

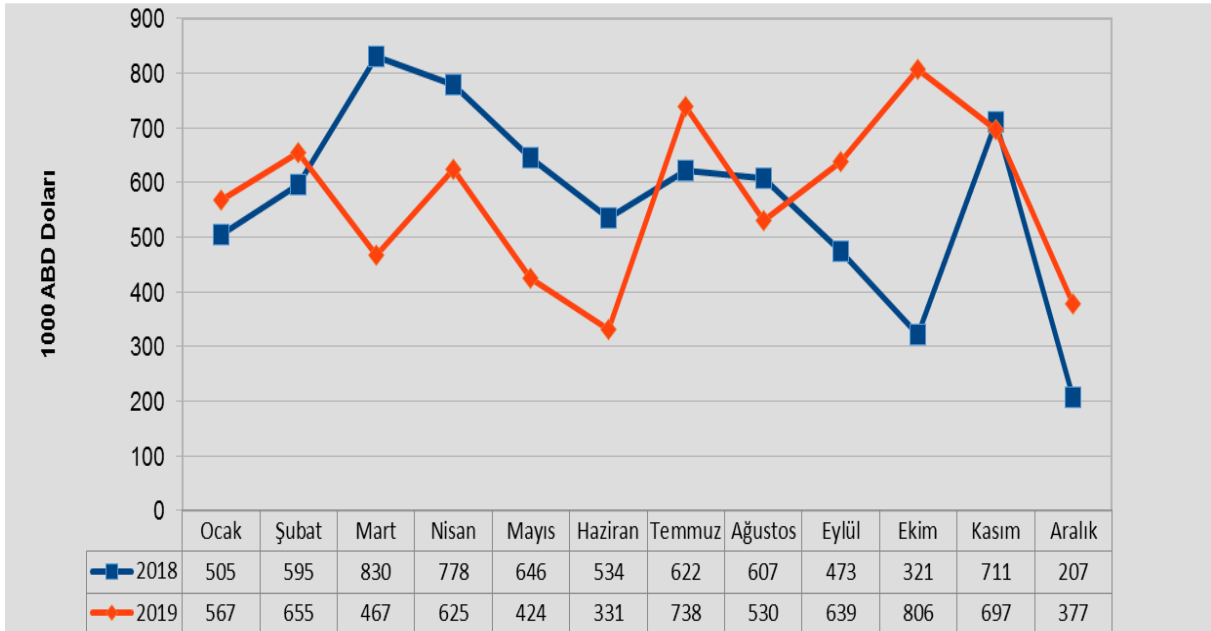
Şekil 4: Çimento İhracatı

Kaynak: TÜİK Verileri

2019 yılı çimento ithalatı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 0,38’lik bir artış ile 6,861 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 5: Çimento İthalatı

Kaynak: TÜİK Verileri

KAYNAKÇA

- 1) Avrupa Çimento Birliği (CEMBUREAU)
- 2) Türk Yapı Sektörü Raporu, İMSAD, 2019
- 3) Türk Çimento Sektörü, TÇMB, 2019
- 4) TOBB Çimento Sektör Raporu, 2009
- 5) Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)
- 6) International Trade Center, Trade Map
- 7) Ekohaber, Mürsel Öztürk Köşe Yazısı
- 8) TÇMB Verileri